

Stavanger
kommune

STAVANGERBARNEHAGEN MOT 2030

Strategi for kvalitet i barnehagen

INNHold

Formål.....	3
VISJON OG VERDIER.....	5
PRINSIPPER FOR STAVANGERBARNEHAGENS PRAKSIS	6
Trygge og gode relasjoner	7
Trygge og gode relasjoner betyr for barnet.....	8
Tegn på god praksis i barnehagen	8
Mangfold og gjensidig respekt	9
Mangfold og gjensidig respekt betyr for barnet.....	10
Tegn på god praksis i barnehagen	10
Barns rett til medvirkning	11
Medvirkning betyr for barnet	12
Tegn på god praksis i barnehagen	12
Profesjonelle lærende felleskap	13
Tegn på god praksis i barnehagen	13
STAVANGERBARNEHAGENS SATSNINGSOMRÅDER	14
Lek, nysgjerrighet og glede	14
Lek, nysgjerrighet og glede betyr for barnet	15
Tegn på god praksis i barnehagen	15
Inkluderende felleskap	16
Inkluderende felleskap betyr for barnet.....	17
Tegn på god praksis i barnehagen	17
Bærekraftig utvikling	18
Fisher mfl, 2010	18
Bærekraftig utvikling betyr for barnet.....	19
Tegn på god praksis i barnehagen	19
BARNEHAGELEDERNES ROLLE I KVALITETSARBEIDET.....	20
Tegn på god praksis	20
SYSTEMATISK ARBEID MED KVALITET	21

STRATEGI FOR KVALITET I STAVANGERBARNEHAGEN

Kommuneplanen for Stavanger kommune er det overordnede styringsdokumentet som skal skape langsiktighet og forutsigbarhet og gi retning for arbeidet som gjøres. Kommuneplanens [samfunnsdel](#) handler om hva vi skal satse på de neste 15 årene innenfor satsningene gode hverdagsliv, regionmotor og grønn spydspiss.

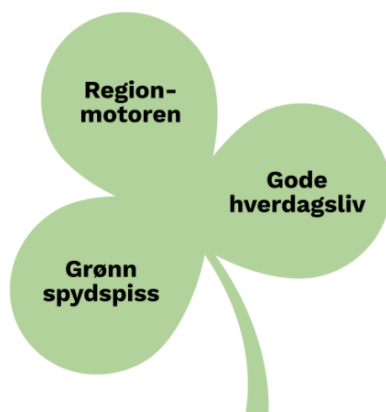
For stavangerbarnehagen er det særlig satsningen gode hverdagsliv og det å gi barn og unge et godt utgangspunkt for å mestre hverdagen og voksenlivet som gir føringer for arbeidet. Samtidig arbeider vi også i tråd med de øvrige satsningene i samfunnsdelen.

Strategi for kvalitet i barnehage skal bidra til å omsette kommuneplanens samfunnsdel til praksis for stavangerbarnehagene. De ulike satsningene og strategiene fra kommuneplanens samfunnsdel er derfor innarbeidet i prinsipper og satsningsområder i *stavangerbarnehagen mot 2030 – strategi for kvalitet i barnehage*.

I kommuneplanens samfunnsdel er oppdraget konkretisert med følgende fem strategier:

- Sikre barn og unge kompetanser for fremtiden.
- Ta i bruk barn og unges egne ressurser.
- Gi barn og unge opplevelsen av felleskap og tilhørighet.
- Arbeide systematiske for å gi alle like muligheter.
- Sikre tidlig og tverrfaglig innsats.

Stavangerbarnehagen vil bruke Stavanger kommunes visjon *Vi bygger felleskap* som et bilde på fremtiden vi ønsker å skape. I lys av kommuneplanens samfunnsdel, visjonen og barnehagens formål har strategi for kvalitet i barnehage fire sentrale prinsipper og tre satsningsområder som skal prege stavangerbarnehagens praksis frem mot 2030.

Formål

Barnehagens formål er beskrevet i [barnehagelovens § 1](#). Når barnehagebarnet ser tilbake på tiden i barnehagen skal de kunne si at dette har barnehagen betydd for oss:

I samarbeid med foreldrene våre har barnehagen ivaretatt vårt behov for omsorg og lek og fremmet læring og danning som grunnlag for vår allsidige utvikling. Barnehagens praksis bygget på grunnleggende verdier som respekt for det enkelte menneskets verdi og for naturen rundt oss. Vi har vært fri til å tenke hva vi vil, og barnehagen har lært oss å ta vare på menneskene rundt oss. Vi har lært om å tilgi andre og å tenke at alle mennesker er like verdifulle.

I barnehagen har vi fått utfolde vår skaperglede, undring og utforskertrang. Vi har lært å ta vare på oss selv, hverandre og på naturen. I barnehagen har vi utviklet våre grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. Vi opplevde at vår rett til å medvirke ble ivaretatt og vi medvirket på en måte som var tilpasset vår alder og våre forutsetninger.

Vår barndom har en egenverdi og denne ble anerkjent av personalet i barnehagen. Her ble vi møtt med tillit og respekt. I barnehagen opplevde vi trivsel og glede i lek og læring. Barnehagen vår var både et utfordrende og et trygt sted for felleskap og vennskap. Barnehagen vår motarbeidet alle former for diskriminering. Personalet fremmet demokrati og likestilling i barnehagen.

Stavangerbarnehagen skal arbeide i tråd med [rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver](#) for å fremme kvalitet, økt profesjonalitet og et mer likeverdig tilbud. Arbeidet i barnehagen må bygge på en helhetlig tilnærming til lek, læring, danning og omsorg. *Stavangerbarnehagen mot 2030 – strategi for kvalitet i barnehage* skal ivareta helhet og sammenheng i utviklingen av barnehagene i Stavanger.

Kunnskapsdepartementet har satt følgende mål for barnehageområdet:

- Alle har et godt og inkluderende leke- og læringsmiljø
- Barn som har behov for det, får hjelp tidlig slik at alle får utviklet sitt potensial
- De ansatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse
- Alle har god tilgang til relevante tilbud av høy kvalitet

Departementet forventer at målsettingene skal danne grunnlag for prioritering av mål og temaområder og for utvikling av nye tiltak og virkemidler.

Grunnlagsdokumentene for barnehagene er særlig barnehageloven, rammeplanen, og kommunale satsningsområder. Strategi for kvalitet i barnehage omhandler prioriterte kommunale føringer frem mot 2030. Den enkelte barnehagevirksomhet kan i tillegg velge egne satsningsområder.

Stavangerbarnehagen mot 2030 – strategi for kvalitet i barnehage skal være et arbeidsredskap for barnehagenes ledelse, de pedagogiske lederne og hele barnehagen. Barnehagens ledelse har ansvar for å sammen med personalet gjøre strategiens prinsipper og satsningsområder førende i utvikling av egne årsplaner og daglige praksis. Strategien skal videre gi informasjon til foreldre og foresatte. Den danner grunnlag for kompetanseheving og utvikling i barnehagen.

Gjennomgående i planen brukes begrepet stavangerbarnehagen når vi omtaler alle barnehagene. De kommunale barnehager er forpliktet til å ta *Stavangerbarnehagen mot 2030 – strategi for kvalitet i barnehage* i bruk. Private barnehager er forpliktet av de overordnede føringene, og oppfordres til å bruke strategien aktivt i sitt arbeid.

I planen brukes betegnelsen foreldre, denne omfatter også andre foresatte. Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jfr. barnehageloven §1 og §4. Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå, med foreldrene til hvert enkelt barn, og på gruppenivå, gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

I utarbeidelsen av *Stavangerbarnehagen mot 2030 – strategi for kvalitet i barnehage* ble noen grupper barnehagebarn i Stavanger invitert til å fortelle hva de mener kjennetegner en god barnehage. Barna beskrev en barnehage hvor barn leker, har det gøy, har venner og har voksne som de liker å være sammen med. Disse uttalelsene stemmer overens med forskning på barns trivsel og medvirkning¹. Barns beskrivelser av hva som kjennetegner en god barnehage er med som et bakteppe i punkter for hva dette betyr for barnet og enkelte utsagn er hentet frem gjennom strategien. Navn og alder er anonymisert.

¹ [Bratterud, Sandseter & Seland, 2012](#)

VISJON OG VERDIER

Visjonen til Stavanger kommune - *Vi bygger felleskap* - viser både til vår overordnede oppgave som kommune, men samtidig viser den en grunnholdning og en oppfordring om å jobbe sammen som et lag. Grunnholdningen i kommunens visjon harmonerer med barnehagens oppdrag. Vi bygger felleskap for barn, men også *sammen* med barn, personalet, foreldre og hele laget rundt barnet. Begrepet felleskap inneholder flere tilleggsfortellinger som mangfold, inkludering og samarbeid. Stavangerbarnehagen tilslutter seg derfor denne visjonen og vil bruke den som et bilde på fremtiden vi ønsker å skape. For mer om visjonen [se her](#).

Formålsparagrafen i barnehageloven utgjør verdigrunnlaget for barnehagetilbudet og slår blant annet fast følgende:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

For å nå dette målet skal barndommens egenverdi anerkjennes, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barns utvikling. Rammeplanen understreker at barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling livsmestring og helse. Å møte barnets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i felleskapet, er viktige verdier som skal prege Stavangerbarnehagens praksis.

Visjonen *Vi bygger felleskap* tar opp i seg en rekke av de verdiene som utgjør barnehagens verdigrunnlag og barns beskrivelse av hva som kjennetegner en god barnehage.

PRINSIPPER FOR STAVANGERBARNEHAGENS PRAKSIS

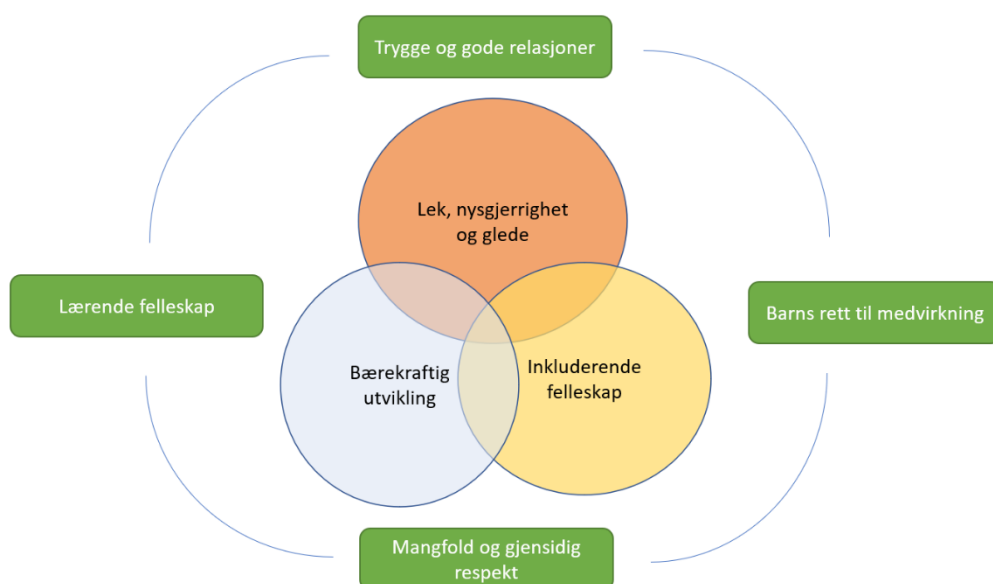
Alle barnehager er forpliktet til å arbeide i tråd med barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Utfra kommuneplanens satsninger og barnehagens formål har vi formulert fire prinsipper som stavangerbarnehagen skal rette særsilt oppmerksomhet mot, og som skal ligge til grunn for barnehagenes praksis.

De fire prinsippene er:

- Trygge og gode relasjoner.
- Mangfold og gjensidig respekt.
- Barns rett til medvirkning
- Lærende felleskap.

De neste kapitlene gir en kort beskrivelse av hvert av de fire prinsippene. Innledningsvis er noen av føringene fra rammeplanen synligjort med innrykk og kursiv. Eksemplene på hva dette betyr for barnet og tegn god praksis er blant annet forankret i barnehageforskning, barns bidrag til strategien, samt utdrag fra rammeplanens føringar. Eksemplene er ikke uttømmende.

Illustrasjon prinsipper og satsningsområder:

Trygge og gode relasjoner

«Det er fint med noen voksne vi kjenner som er snille», Anders, 5 år.

Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Personalets relasjonskompetanse har lenge vært et oppmerksomhetsområde for stavangerbarnehagen. Også i videre arbeid skal barnehagepersonalet arbeide aktivt for å se, forstå, bekrefte og respondere på barnas signaler. Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeid og god dialog for å ivareta barns behov på en god måte. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

Barn trenger en god tilvenning og en trygg tilknytning til ansatte i barnehagen. Med den voksne som en trygg base kan barnet bruke sin energi på utforskning, lek og læring. Gjennom en nær relasjon og samregulering med den barnehageansatte får barnet støtte til å regulere sine egne følelser².

Alle som jobber i barnehagen, må følge med på at barna har det bra. Hvis en voksen vet om, eller tror at et barn blir mobbet, plaget, eller på andre måter ikke har det bra har de en plikt til å handle i tråd med våre rutiner. Stavanger kommune har utarbeidet et eget rundskriv for trygt og godt barnehagemiljø³. Utfyllende informasjon om trygge og gode barnehagemiljø finner du på nettsidene til [Utdanningsdirektoratet](#)

I stavangerbarnehagen skal vi sikre tidlig og tverrfaglig innsats. Forebyggende arbeid og tidlig innsats bygger på kunnskap om barns fysiske og psykiske helse og utvikling, og Stavangerbarnehagen vil jobbe systematisk og med en helhetlig tilnærming hvor levekår og sosiale forskjeller inkluderes i grunnlaget for tiltak og planer.

Barna trenger god støtte gjennom gode relasjoner for å få en likeverdig og meningsfull overgang til skole. Les mer om dette i [plan for overgang barnehage – skole](#).

² Brandszæg (2013) Drugli, 2017

³ [Rundskriv og psykososialt barnehagemiljø](#)

Trygge og gode relasjoner betyr for barnet

- Jeg blir møtt med varme og opplever meg betydningsfull.
- Jeg har lyst til å være i barnehagen.
- Sensitive og lydhøre voksne støtter meg i tilvenningen, i overganger i barnehagen og i overgang til skole.
- Jeg ser at foreldrene mine og de voksne i barnehagen møter hverandre på en god måte.
- Jeg får utforske og prøve ut ulike sider ved samspill, felleskap og vennskap.
- Jeg støttes i å sette grenser, respektere andres og å finne løsninger i konfliktsituasjoner.
- Jeg får støtte i å ta andres perspektiv, reflektere over egne og andres følelser og meninger.

Tegn på god praksis i barnehagen

- Vi ler og gleder oss sammen med barna.
- Vi møter alle barn med kjærlighet, tilstedeværelse og vennlighet.
- Vi legger til rette for at barn kan knytte seg til oss og til hverandre.
- Vi er sensitive og lydhøre for barns uttrykk og signaler.
- Vi legger til rette for å jevnlig utveksle vurderinger knyttet til barnas trivsel og utvikling med foreldrene.
- Vi anerkjenner at en trygg og god relasjon til barnet etableres i samarbeid med barnets foreldre.
- Vi reflekter jevnlig over hvordan vi bygger gode relasjoner til alle barn.
- Vi hjelper og støtter barn i å regulere følelsene sine.
- Vi har kunnskap om hvordan personlige erfaringer påvirker hvordan vi møter barn.
- Vi bidrar til at barna bruker språket til å skape relasjoner.
- Vi jobber forebyggende ved å følge med, melde fra, undersøke og sette inn tiltak i tråd med barnehageloven.

Mangfold og gjensidig respekt

«Det kjekkeste i barnehagen er å være med venner», Abu, 5 år.

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Ansatte i Stavangerbarnehagens sitt syn på barn innebærer å se barna som subjekter og medmennesker⁴. Vi møter dem med respekt og tar dem på alvor i alle situasjoner i barnehagen. Barna skal bli møtt av anerkjennende voksne, som er lydhørt til stede og ser barna som likeverdige mennesker⁵. Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn.

Barnets språklige utvikling er avgjørende for at barnet skal ha et likeverdig læringsutbytte, delta i lek og inngå i vennskap og fellesskap i barnehagen. I stavangerbarnehagen er det mange barn som har en annen språkbakgrunn enn norsk. Derfor sees satsning på barnehagens språkmiljø som en tydelig og naturlig del av å bygge inkluderende fellesskap og vi arbeider systematisk for at alle barn skal ha en god språkutvikling.

Barn har ulike erfaringer, kunnskaper og inntrykk med seg i barnehagen. Ansatte skal se på ulikheter for eksempel i kultur, språk eller funksjonsnivå som en resurs. Å være positiv til et samfunn preget av mangfold betyr ikke å måtte gi avkall på egne normer og verdier. En viktig øvelse er å tenke på mangfold som uttrykk for forskjellighet. Vi er alle forskjellige og mangfold er det normale.

⁴ Johansson, 2013

⁵ Ekman, 2007

Mangfold og gjensidig respekt betyr for barnet

- Jeg erfarer at jeg hører til, opplever gleder og mestring i felleskapet i barnehagen.
- Jeg opplever glede over det som gjør meg unik.
- Jeg erfarer at de voksne støtter og bekrefter min identitet.
- Jeg erfarer vennskap på tvers av kulturelle og språklige ulikheter.
- Min rett til å være annerledes blir ivaretatt i felleskapet.
- Jeg opplever at de voksne passer på meg og skaper en trygg barnehagehverdag uten krenkelser.
- Jeg opplever at det skapes rom for nysgjerrighet og undring i møtet med likheter og forskjeller mellom det jeg erfarer i barnehagen og i hjemmet mitt.

Tegn på god praksis i barnehagen

- Vi reflekterer over våre egne holdninger for å best mulig fremme likeverd og likestilling for alle barn.
- Vi ser mangfold som en berikelse og arbeider aktivt for at dette er en naturlig del av felleskapet vårt.
- Vi arbeider for at barns fysiske og psykiske helse skal utvikle seg positivt i barnehagen.
- Vi arbeider aktivt for at alle barn skal føle tilhørighet i barnehagen.
- Vi jobber systematisk for et trygt og godt barnehagemiljø som forebygger krenkelser og mobbing.
- Vi bygger bro mellom barnehagen og hjemmet og legger til rette for gjensidig dialog og aktiv deltakelse.
- Våre flerspråklige ansatte brukes som en ressurs for å synliggjøre mangfoldsarbeidet i barnehagen.
- Vi anerkjenner verdien av mangfold i foreldregruppa og jobber for at barn opplever glede og stolthet over egen bakgrunn og familietilhørighet.

Barns rett til medvirkning

«Det er kjekt å gå på tur, men av og til er det litt langt» Pernille, 5 år.

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for å oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Barns mulighet for medvirkning har stor betydning for barnets relasjon til seg selv og til omgivelsene. Hvordan omgivelsene responderer og forstår barnet, påvirker barnets utvikling. Det skal legges vekt på at medvirkningsprosesser skjer innenfor et fellesskap og gjennom deltakelse i ulike relasjoner.

Medvirkning handler om barnets rett til å få støtte til å uttrykke seg, bli synlig og delta aktivt i sosiale sammenhenger. Personalets evne og vilje til å fange opp barns kroppslige og verbale uttrykk, tolke dem og svare på uttrykkene på en anerkjennende, tydelig og ansvarlig måte er av avgjørende betydning. Godt foreldresamarbeid og tett dialog med hjemmet er viktig for å få økt forståelse for barns uttrykk og behov⁶.

Stavanger kommune har forpliktet seg til strategien *Samarbeid med barn*. Barnehagebarn har rett til å få informasjon, rett til å utale seg fritt og de har rett til privatliv. Ivaretagelse av disse rettighetene er en forutsetning for å ivareta barnets beste. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved handlinger som berører barn. Vedtatt strategi for samarbeid med barn finner du [her](#).

⁶ [Bae, 2007](#)

Medvirkning betyr for barnet

- Jeg opplever at mine interesser og følelser blir tatt hensyn til.
- Jeg opplever at det som er best for meg er et grunnleggende hensyn som blir ivaretatt.
- Jeg blir lyttet til og det jeg mener tillegges vekt.
- Jeg får mulighet til å løfte frem min stemme gjennom mine foreldre når jeg trenger det.
- Jeg opplever at hvem jeg vil være sammen med og hva jeg vil gjøre anerkjennes.
- Jeg oppfordres til å utrykke mine følelser, ideer og ønsker.
- Jeg er aktiv medskaper i mine utvikling- og læringsprosesser.
- Jeg får ikke et ansvar jeg ikke har forutsetninger til å ta.

Tegn på god praksis i barnehagen

- Vi observerer, anerkjenner og følger opp barnas ulike verbale og non-verbale uttrykk og handlinger.
- Vi er kreative, lekne og improviserer for å legge til rett for at barn kan medvirke i hverdagen.
- Vi observerer hverandre og reflekterer rundt vårt syn på barn i barnehagen.
- Vi støtter og løfter frem barnas initiativ, undring og nysgjerrighet i felleskapet.
- Vi bidrar til at barn får utrykke seg på ulike måter som gjennom ulike uttrykksformer.
- Vi lytter og observerer barna jevnlig for å få kunnskap om hvordan barna opplever barnehagehverdagen.
- Vi tar utgangspunkt i barns erfaringer og meninger om barnehagehverdagen når vi planlegger og evaluerer barnehagens praksis.
- Vi samarbeider tett med foreldre i det daglige og lytter til deres synspunkter for å forstå barnets perspektiv og behov.
- Vi vet at foreldresamarbeid er viktig for at barn skal medvirke i barnehagen også på systemnivå og henter inn foreldreperspektivet for eksempel gjennom samarbeidsutvalget i barnehagen.

«Jeg har lyst at de voksne skal være glade».
Thage, 5 år.

Barnehagen er en lærende organisasjon der hele personalet skal reflektere rundt faglige og etiske problemstillinger, oppdatere seg og være tydelige rollemodeller. De skal ivareta relasjoner mellom barna i grupper, mellom barn og personalet og mellom personalet og foreldre (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Stavangerbarnehagene skal være profesjonelle felleskap som systematisk jobber med å utvikle kvaliteten og som har ledere og personale med relevant kompetanse. Profesjonelle lærende felleskap innebærer at alle ansatte deltar aktivt i refleksjon og dialog for å videreutvikle kvalitet i praksis og styrke profesjonaliteten i det pedagogiske arbeidet. Både individ, avdeling og hele personalgruppen reflekterer sammen over verdivalg, holdninger og utviklingsbehov. Personalet bruker erfaringsbasert kunnskap, forskning og etiske vurderinger som grunnlag for videreutvikling av et likeverdig barnehage tilbud av høy kvalitet.

Stavangerbarnehagen tar utgangspunkt i barnehagens behov i videreutvikling av egen praksis. En lærende tilnærming innebærer aktiv utforskning av eget ståsted og et systematisk arbeid med analyse og utvikling av planer og tiltak som involverer hele personalet. En lærende tilnærming betyr bevisste valg rundt metodikk, systematikk og organisatoriske rammer for utviklingsarbeid. Samtidig innebærer det en forståelse av relasjoner og kultur for læring⁷.

Stavangerbarnehagen har en lærende tilnærming i samarbeid med laget rundt barnet, både andre kommunale tjenester, foreldre og andre bidragsytere i barns utvikling. Det betyr både bevisst kompetanse og kunnskapsdeling og tilsvarende vilje og evne til å lære av andre og ta i bruk andres perspektiv og kompetanse. Stavanger er en del av regional ordning for barnehagebasert kompetanseutvikling, og jobber i nært partnerskap med Universitetet i Stavanger for å videreutvikle kvaliteten og å styrke barnehagen som lærende organisasjon.

Tegn på god praksis i barnehagen

- Vi våger å utfordre eksisterende praksis i lys av barns beste.
- Vi bygger kultur for deling, tillit og trygghet.
- Vi retter først blikket på egen praksis og egen kompetanse når vi ser behov hos enkeltbarn eller barnegrupper.
- Vi reflekterer jevnlig over egne holdninger og verdier i møte med barn og foreldre.
- Vi involverer hele personalgruppen i refleksjon, læring og videreutvikling av felles praksis.
- Vi har en tilbakemeldingspraksis som bygger læring og felleskap.
- Vi bidrar aktivt og utvikler samhandlingskompetanse i laget med og rundt barnet.
- Vi oppsøker og tar i bruk andres perspektiv, både barn og foreldre og laget rundt og med barnet.

⁷ Wadel, 2008 Mørreaunet, 2019

STAVANGERBARNEHAGENS SATSNINGSOMRÅDER

Strategiens tre satsningsområder tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og er forankret i rammeplanens formål og verdigrunnlag. Mens rammeplanens ulike fagområder angir rammer for hva personalet skal gjøre og hva barn skal erfare innenfor 7 ulike fagområder, vil satsningsområdene rette oppmerksomheten mot barnehagens formål og utviklingsområder som skal være felles og samlende for stavangerbarnehagen.

Satsningsområdene er:

- Lek, nysgjerrighet og glede.
- Inkluderende felleskap.
- Bærekraftig utvikling i barnehagen.

Lek, nysgjerrighet og glede

«Det er gøy å leke og tulle sammen med noen» Siri, 5 år.

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre (Kunnskapsdepartementet, 2017)..

Barns lek er flertydig og har mange ulike uttrykksformer. Leken kjennetegnes av å være tilfredsstillende, lystbetont og meningsfull for barna⁸. Barnehagelæreren har lek som sitt fag, og skal ha kunnskap om hvordan gode lekemuligheter skapes. Stavangerbarnehagen skal bidra til den gode barndommen ved å gi barn mulighet til å kjenne på glede og for å ha lek som kilde til trivsel.

Miljøet barnet vokser opp i har betydning for barnets livsmestring og helse, og det er derfor svært viktig at barnehagen gir alle barn et lekemiljø av høy kvalitet⁹. Når dagens barnehagebarn er voksne, vil verden se helt annerledes ut. Globalisering og ny teknologi gjør at barna våre trenger ferdigheter som gjør dem kreative, fleksible og nyskapende. Barnehager som vektlegger lek, nysgjerrighet og glede har en lekende læringspedagogikk som gir barna et best mulig utgangspunkt for dem i dag og i fremtiden¹⁰.

Barn som får gode muligheter til å fordype seg i leken, får bedre evne til å tilpasse seg nye situasjoner og de lærer bedre. I lek og samspill får barn erfaringer som bidrar til å utvide deres språklige og sosiale ferdigheter. Å være engasjert i leken bidrar til at barns språk styrkes. Det er viktig at personalet aktivt bidrar til at *alle* barn får delta i lek som fremmer barnets læring og utvikling¹¹. I stavangerbarnehagen skal personalet sikre progresjon i lekemiljøet slik at barn gis mulighet til nytenkning og nye mestringsopplevelser. Ved å sette leken i sentrum bidrar vi til å oppfylle lovkravet om barnas psykososiale barnehagemiljø.

⁸ Øksnes, 2017

⁹ Melaas, 2016

¹⁰ Sommer og Klitmøller, 2017

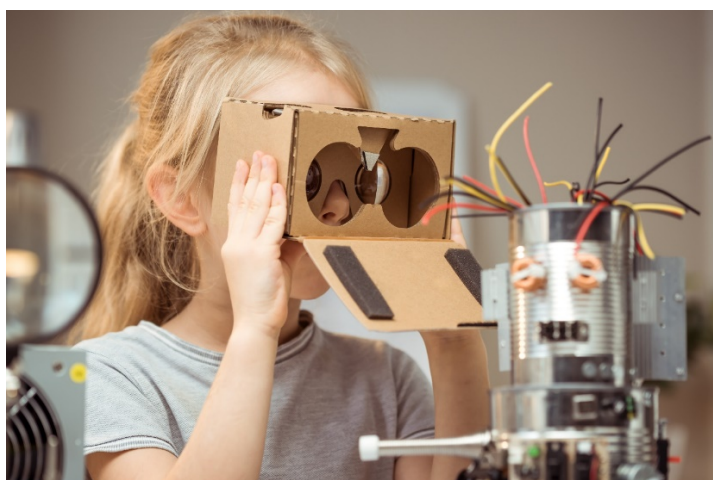
¹¹ Stangeland, 2017

Lek, nysgjerrighet og glede betyr for barnet

- Jeg har det gøy og spennende i barnehagen.
- Jeg har daglig tilgang til ulike rom, et mangfoldig utvalg av lekemateriell og bøker.
- Jeg får stimulert og tatt i bruk min fantasi, kreative tenkning og skaperglede.
- Jeg opplever vennskap og lærer å beholde venner.
- Jeg opplever humor og gleder i barnehagen.
- Jeg har voksne som vet at jeg leker samtidig som jeg lærer og utvikler meg på mange områder.
- Jeg får støtte til å utforske og mestre risikofyllt lek gjennom kroppslige utfordringer.

Tegn på god praksis i barnehagen

- Vi gir leken tid og rom både ute og inne, og sikrer at omgivelsene inspirerer til glede og lek.
- Vi tilbyr ulike lekematerialer som inspirerer og fremmer kreativitet, nytenkning og problemløsning.
- Vi støtter barnas utvikling og læring slik at leken utvides og blir mer spennende.
- Vi bidra til at barn får felles erfaringer slik at de kan være sammen om noe i leken.
- Vi har en lekende tilnærming til utvikling og læring.
- Vi vet at alle barn vil leke og at det er vi som personal som sitter på løsninger til et inkluderende lekemiljø der *alle* barn får delta og glede seg i lek.
- Når vi observerer at barn blir valgt bort i lek, støtter og hjelper vi dem.
- Vi bidrar til at barn utvikler gode lekerutiner og strategier som gir dem tilgang til leken.
- Når vi ser lek som er spennende og frodig, observerer og analyserer vi den og drøfter hvordan den kan vernes og videreutvikles.
- Vi er språklig brobyggere i leken og løfte fram barnets erfaringer og kunnskap som verdifulle bidrag.
- Vi observerer barn og barnegruppas lek, reflekterer rundt og vurderer vår egen rolle og deltakelse.

Inkluderende felleskap

«Det er bra å ha noen å leke med, ha venner og ha det godt». Shara, 5 år.

Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen.

Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Barnehagens innhold må formidles på en måte som gjør at ulike barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger. Barnehagens viktigste sosialiseringsarena er leken. For noen barn kan tidlig innsats innebære at personalet arbeider særlig målrettet og systematisk – over kortere eller lengre perioder – med å inkludere barnet i meningsfulle fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Leken er selve fundamentet for barnefellesskapet i barnehagen og det avgjørende dreiningspunktet for å lykkes med et inkluderende barnehagemiljø for alle barn. Å bli avvist i leken er det barn frykter mest¹². Stavangerbarnehagen skal jobbe for et inkluderende felleskap gjennom aktiv tilrettelegging for felleskap, deltagelse, medvirkning og læringsutbytte for enkeltbarn og barnegrupper. Med felleskap menes her tilgang til sosialt felleskap med jevnaldrende i det allmennpedagogiske tilbudet¹³.

Å være en del av et inkluderende felleskap er tett koblet på barns rett til et trygt og godt barnehagemiljø, der barn både erfarer en indre og en ytre trygghet og at barnet har det godt med seg selv og med andre¹⁴. Stavangerbarnehagen vil derfor vektlegge systematisk arbeid som forebygger utestenging, og som skaper like muligheter til å inngå i positivt samspill og lek med andre barn.

Et inkluderende felleskap er bygget på verdiene som gjenspeiles i strategi for kvalitet i barnehage sine prinsipper for trygge og gode relasjoner, om mangfold og gjensidig respekt og barns rett til medvirkning. Det innebærer også at barns identitet og tilhørighet anerkjennes og at mangfold synliggjøres og at barnas erfaringer, kunnskaper og hjemmemiljø bekreftes.

Stavangerbarnehagen jobber for et inkluderende felleskap for alle barn gjennom å arbeide systemisk og i samarbeid med laget rundt og med barnet. Det viktigste grepet for å styrke en inkluderende praksis er å forbedre kvaliteten på det ordinære barnehagetilbudet. Stavangerbarnehagen er forpliktet til å jobbe i tråd med målsetningene i [Stortingsmelding 6 \(2019-2020\)](#) og [Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og en inkluderende praksis](#). Det er både et løfte og et løfte som handler om å gi alle barn likeverdige muligheter til læring og utvikling uavhengig av barnas forutsetninger. Det innebærer at det er tilstrekkelig kompetanse som er tett på barna og at det allmennpedagogiske og spesialpedagogiske tilbudet ses i sammenheng.

¹² Negaard, 2020

¹³ Haug, 2017

¹⁴ Martinsen, mfl. 2021.

Inkluderende felleskap betyr for barnet

- Jeg har venner i barnehagen som er glad for å se meg og være sammen med meg.
- Jeg opplever at min kultur og mangfoldet i mitt liv er verdifullt og synliggjort.
- Jeg får tilpasset støtte til samspill og lek når jeg trenger det.
- Jeg erfarer at de voksne forstår meg ut fra mine forutsetninger og anerkjenner mine behov tidlig.
- Jeg får støtte og stimulering til en god språkutvikling.
- Jeg opplever at mine behov blir særlig ivaretatt i overgangssituasjoner i barnehagehverdagen.

Tegn på god praksis i barnehagen

- Vi kartlegger aldri barn før vi har kartlagt oss selv.
- Vi bygger en kultur for inkludering, trygghet, glede for barn og voksne hver dag.
- Vi jobber målrettet og systematisk for at alle barn er inkludert i meningsfulle felleskap.
- Vi er tydelige, forutsigbare og trygge i kommunikasjon med barn, også når det handler om grenser.
- Vi reflekterer og utvikler vår forståelse av barns inkludering i felleskapet og utfordrer egen praksis.
- Vi arbeider tidlig og gjør systematisk grep hvis noe bekymrer oss hos barn og barnegruppen.
- Vi er opptatt av å inkludere foreldrene i barnehagens arbeid og bruker dem som en resurs.

Bærekraftig utvikling

«Det er fint når jeg kan leke med vennene mine ute og inne. Jeg liker å klatre i trær og hoppe på steiner» Ea, 5 år.

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn. Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Det handler om å tenke og handle lokalt, nasjonalt og globalt. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Det er en viktig oppgave for barnehagen å fremme holdninger, kunnskaper og erfaringer for et mer bærekraftig samfunn. 21-århundrets barn skal løse komplekse utfordringer i fremtiden. Barna trenger derfor å lære å engasjere seg i verden, kunne få tak i ny forståelse og kunnskap, og de må kunne løse problemer i felleskap med andre¹⁵. Barnehagen skal legge grunnlaget for barns utvikling av kritisk tenkning, ta etiske valg og vise solidaritet. Stavangerbarnehagen har derfor en viktig oppgave for å bidra til at barna får utviklet disse egenskapene og en gryende forståelse for hvordan ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

I tråd med kommuneplanens samfunnsdel og satsning *Grønn spydspiss*, legger Stavanger kommune opp til å være ledende i arbeidet for et klima- og miljøvennlig samfunn, ta vare på naturen og sikre naturmangfold og kulturlandskapet. Stavanger kommune skal ifølge kommuneplanen være en av Norges grønneste og mest klimavennlige kommuner. Stavangerbarnehagen vil bidra i det grønne skiftet, velge bærekraftige løsninger og være nysgjerrige på hva som kan utvikles til en klimasmart barnehagepraksis. Satsningsområdet *bærekraftig utvikling* skal jobbes med som en integrert del av barnehagens pedagogiske tilbud, og ta utgangspunkt i barnets premisser. Lek og samspill i naturen sees som viktig for bærekraftig utvikling, siden det gir barna mulighet til å bli kjent med den, utvikle et forhold til den og styrke deres miljøbevissthet¹⁶.

¹⁵ Fisher mfl, 2010

¹⁶ Skarstein og Uglestad, 2020

Bærekraftig utvikling betyr for barnet

- Jeg får erfaringer med å gi omsorg og ta vare på meg selv, andre og naturen.
- Jeg får oppleve glede og utforsker naturen med hele meg og på mine egne premisser.
- Jeg opplever spenning, problemløsning og kreativitet gjennom lek utendørs.
- Jeg får utforske materialer og redskaper, lage konstruksjoner og utforsker muligheter som ligger i gjenbruk.
- Jeg får en begynnende forståelse for samspill i naturen og hvordan jeg kan ta vare på den.
- Jeg får førstehåndserfaringer med dyr og planter i nærmiljøet.

Tegn på god praksis i barnehagen

- Vi reflekterer rundt vår egen betydning som rollemodeller for bærekraftig utvikling.
- Vi reflekterer jevnlig over egen praksis og har en bevisst praksis til materialvalg og forbruk.
- Vi tilrettelegger for glede, undring og omsorg for naturen og nærmiljø.
- Vi støtter barna i deres undring og utforsking og eksperimenterer sammen med dem.
- Vi legger til rette for kreativitet, problemløsning og nysgjerrighet i samspill med barna.
- Vi arbeider bevisst med gjenvinning og gjenbruk og legger til rette for deling.
- Vi samarbeider med foreldregruppen om hvordan vi kan fremme bærekraftig utvikling i barnehagens hverdag.
- Vi utvikler oss kontinuerlig for å bli til en mer klimasmart barnehage.

BARNEHAGELEDERNES ROLLE I KVALITETSARBEIDET

Styreren er gitt det daglige ansvaret i barnehagen; pedagogisk, personalmessig og administrativt. Styreren skal sørge for at det pedagogiske arbeidet er i tråd med barnehageloven og rammeplanen, og at personalet utvikler en felles forståelse for oppdraget som er gitt i disse. (...)

Styreren leder og følger opp arbeidet med planlegging, dokumentasjon, vurdering og utvikling av barnehagens innhold og arbeidsmåter og sørger for at hele personalgruppen involveres. Styreren skal sikre at barnehagen har innarbeidet rutiner for samarbeid med relevante institusjoner, slik som skolen, helsestasjonen, den pedagogisk psykologiske tjenesten og barnevernet (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Barnehagens samlede ledelse skal jevnlig vurdere om det pedagogiske arbeidet i barnehagen fremmer alle barns trivsel og utvikling. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes utfra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Formålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn mottar et tilbud som er i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Barnehagens arbeidsmåter skal ivareta barns behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet til medvirkning..

Barnehagens samlede ledelse, skal sammen med pedagogiske ledere og barnehagens øvrige personale bruke funn fra observasjoner, kartlegginger, foreldreundersøkelser og barns erfaringer og synspunkter som grunnlag for å drøfte eksisterende praksis og vurdere kvaliteten på barnas barnehagetilbud. Et etisk perspektiv skal ligge til grunn ved dokumentasjon av barnegruppen og enkeltbarn.

Barnehagens samlede ledelse skal ha god kjennskap til de ulike funnene i virksomheten og sammen med de pedagogiske lederne og barnehagens øvrige personale være opptatt av å ha kunnskap om barnegruppen og enkeltbarns trivsel og allsidige utvikling.

Tegn på god praksis

- Vi har barn og barnegruppen i sentrum når vi utvikler virksomheten.
- Barns beste skal ligge til grunn i vurderingsarbeidet som gjøres.
- Vi utvikler en felles plattform for det pedagogiske arbeidet.
- Vi analyserer funn fra observasjoner, kartlegginger, foreldreundersøkelser og barns erfaringer og synspunkter.
- Vi iverksetter systematiske faglige tiltak for å utvikle kvaliteten på tilbudet basert på identifiserte behov.
- Vi legger til rette for erfaringsdeling, refleksjon og utfordrer egen praksis i et lærende felleskap.
- Vi samarbeider tverrfaglig og helhetlig og ser de ulike delene i rammeplanen i sammenheng.
- Vi motiverer til utviklingsarbeid og stimulerer til nyskapning.
- Vi setter av tid til å gjøre oss kjent med nyere forskning på barnehagefeltet.
- Lederteamet inkluderer pedagogiske ledere i det pedagogiske utviklingsarbeidet.

SYSTEMATISK ARBEID MED KVALITET

Barnehageeier har et overordnet ansvar for at en barnehage drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk, og har dermed juridisk ansvar for kvaliteten på barnehagetilbudet. Dette innebærer at barnehageeier systematisk skal vurdere kvalitet og iverksette nødvendige tiltak for å sikre etterlevelse av regelverk og kvalitet på barnehagetilbudet.

Stavanger kommune som barnehageeier tilrettelegger for at de kommunale barnehagene drives i tråd med lovverk gjennom blant annet tydelige styringssignaler, utarbeidelse av retningslinjer, rutiner og maler som støtte for å følge opp barnehages formål, kurs- og kompetansehevingstiltak, struktur for samarbeid og utvikling av lærende fellesskap, avvikshåndtering mm. Barnehagens samlede ledelse har ansvar for å følge opp driften i tråd med disse kravene og føringene. Det omfatter og et ansvar for å si i fra til barnehageeier dersom ledelse blir kjent med forhold ved virksomheten som ikke er i tråd med gjeldende rammer og føringer. Det er likevel barnehageeier sitt ansvar å ha forsvarlig system for å fange opp og følger opp mangler og avvik i virksomhetene.

Tilgjengelig tjenestedata

Alle barnehager som er i drift, skal årlig rapportere på tjenestedata til utdanningsdirektoratet. Her svarer barnehagen på faktiske forhold om organisering, godkjenning, bemanning, åpningstider, leke- og oppholdsareal o.l. Kommunen som barnehagemyndighet veileder barnehagene i arbeidet, og godkjenner rapporteringen til barnehagene før rapportering følges opp av statsforvalteren. Data gjøres deretter tilgjengelig via utdanningsdirektoratets egen [rapportportal](#) (krever pålogging) og via [barnehagefakta.no](#). I tillegg er et nytt [analysebrett](#) under utvikling fra utdanningsdirektoratet.

Kommunen bruker datagrunnlaget fra sentrale myndigheter sammen med data fra egne systemer aktivt for å kontrollere at barnehagene driver i tråd med lovkrav og vurdere nødvendige tiltak for forbedring.

Internkontroll

Kommuneloven og barnehageloven har likelydende bestemmelser om internkontroll og hvordan kommunen som barnehageeier skal sikre at krav i lov med forskrift følges. Det er en rekke elementer i kommunens internkontrollsystem for barnehageområdet, deriblant leders sjekkliste, Si i fra – avvikssystem, månedlig rapportering, egenvurdering av praksis, samt foreldreundersøkelse og medarbeiderundersøkelse for å nevne noe. Barnehageeier har også et eget årshjul med frister for tilbakemelding fra virksomhetene på oppfølging av lovkrav etter barnehageloven. Til sammen utgjør dette ulike spor inn som barnehageeier bruker for å vurdere kvaliteten på tjenestetilbudet og avdekke særlig behov for oppfølging.

Systematisk lederoppfølging

Solid ledelse er avgjørende for utvikling av gode barnehager. Barnehagenes samlede ledelse skal utvikle og drifte profesjonelle og lærende felleskap, som fremmer barnehager av høy kvalitet i tråd med nasjonale og lokale føringer. Som barnehageeier er Stavanger kommune opptatt av å etablere og videreutvikle effektive lederteam i alle virksomheter. Kommunalsjef barnehage har som del av dette arbeidet etablert faste treffpunkt med virksomhetslederne og med lederteamene.

Barnehageeier gjennomfører også årlige lederteamsamtaler med lederteamene i de ulike virksomheten. Temaer som er særlig relevante for virksomheten spesielt og for stavangerbarnehagen generelt blir løftet frem og diskutert. Samtalene gir et bedre innblikk i virksomhetens hverdag og kvalitet, og ved behov blir identifiserte utfordringer diskutert i samtalen og om nødvendig fulgt opp i etterkant.

Den enkelte virksomhetsleder sitt ansvar for å drifte barnehagevirksomheten i tråd med lover og forskrifter, følges opp i årlige ledersamtaler med kommunalsjef barnehage, samt gjennom egne oppfølgingssamtaler ved behov.

Årlig kvalitetsmelding

Det foreligger ikke et lovkrav for barnehage om å utarbeide årlig rapport om tilstanden i tilbudet. Stavanger kommune vil likevel utarbeide en årlig kvalitetsmelding for barnehageområdet. Meldingen vil bli tilpasset barnehagens egenart og driftsform, og gi en oppdatering av status for sentrale indikatorer av betydning for kvalitet i barnehagen, samt for prinsipper og satsningsområder fra strategi for kvalitet i barnehagen.